

Asia

EU-Yhdysvallat -huippukokous 15.6.2021

Kokous

15.06.2021 - 15.06.2021

EU:n ja Yhdysvaltojen välinen huippukokous järjestettiin Brysselissä 15.6.2021 ensimmäistä kertaa seitsemään vuoteen. Kokous vahvisti transatlanttista yhteistyötä lukuisten konkreettisten aloitteiden kautta koronapandemiaan vastaamisessa, kaupassa ja teknologiassa, ilmasto-, ympäristö- ja energiakysymyksissä sekä ulkopolitiikassa.

Huippukokouksessa päätettiin perustaa EU:n ja Yhdysvaltojen yhteinen COVID valmistus- ja hankintaketjutyöryhmä yhteistyön tiivistämiseksi nykyisen ja tulevien pandemioiden selättämisessä. Kaupan saralla sovittiin EU:n ja Yhdysvaltojen kauppa ja teknologia -neuvoston perustamisesta, tarkoituksena lähestymistapojen koordinointi ja globaalien standardien asettaminen. Konkreettisenä yhteistyöaloitteena huippukokouksessa syntyi myös päätös perustaa EU:n ja Yhdysvaltojen korkean tason ilmastoryhmä, jonka tehtävänä on mm. toimia nollapäästöjen saavuttamiseksi vuoteen 2050 mennessä. Ulkopolitiikkakysymyksiä katettiin huippukokouksessa laajasti. Osapuolet sitoutuivat yhteistyöhön demokraattisemman, rauhallisemman ja turvallisemman maailman eteen, ja syventämään yhteistyötään turvallisuuden ja puolustuksen parissa. Suomen esityksestä huippukokouksen julkilausumaan saatiin viittaus arktiseen yhteistyöhön.

EU:n ja Yhdysvaltojen välinen huippukokous järjestettiin Brysselissä 15.6.2021 ensimmäistä kertaa seitsemään vuoteen. Asialista ja sisältö noudattivat aiempia EU-painotuksia koskien suhteita Yhdysvaltoihin. EU:n näkökulmasta kokous oli positiivinen askel transatlanttisten ja kahdenvälisten suhteiden vahvistamiseksi. Yhteistyön todettiin nojaavan yhteisiin arvoihin. Johtajat päättivät lukuisista konkreettisista yhteistyömuodoista koronapandemiaan vastaamisessa, kaupassa ja teknologiassa, ilmastossa ja energiassa sekä ulkopolitiikassa. Kokous pidettiin presidentti Bidenin ensimmäisen, mittavan Euroopan matkan yhteydessä (G7-huippukokous 11-13.6., Nato-huippukokous 14.6. ja Yhdysvaltojen ja Venäjän välinen huippukokous 16.6.), mikä kehysti myös EU:n ja Yhdysvaltain välistä huippukokousta sisältöineen. Huippukokouksessa EU:ta edustivat Eurooppa-neuvoston puheenjohtaja Charles Michel ja Euroopan komission puheenjohtaja Ursula von der Leyen. Kokouksessa hyväksyttiin yhteinen julkilausuma (liitteenä).

Globaalin koronapandemian osalta EU:n ja Yhdysvaltojen johtajat olivat yhtä mieltä rokotesolidarisuudesta ja sen tärkeydestä. COVID-19-pandemian kukistamista kansainvälisen yhteistyön kautta pidettiin keskeisenä. Globaalia rokotetuotantoa tulisi lisätä ja hankintaketjut turvata. Tämän myötä perustettiin EU:n ja Yhdysvaltojen yhteinen COVID-19 tuotanto- ja

hankintaketjutyöryhmä (Joint EU–US COVID Manufacturing and Supply Chain Taskforce), jonka tarkoituksena on paneutua rokotustuotannon laajentamiseen liittyviin kysymyksiin sekä kannustaa tietojen, teknologian ja osaamisen jakamiseen muun muassa ACT-A:n kautta. Osapuolet sitoutuivat vahvistamaan globaalia terveysturvallisuutta sekä varautumaan tuleviin pandemioihin mm. kestävästä terveysturvallisuusrahoituksen kautta. EU ja Yhdysvallat myös sopivat vahvistavansa yhteistyötä Maailman terveysjärjestö WHO:n uudistamiseksi, joka käsittää kestävästä rahoituksen sekä järjestön sisäiset toiminnot. Turvallisen globaalin liikkuvuuden edistämiseksi päätettiin perustaa yhteinen työryhmä kestävästä ja turvallisen matkustamisen edistämiseksi EU:n ja Yhdysvaltojen välillä.

Huippukokouksessa huomioitiin G7-keskustelut liittyen pandemian jälkeiseen aikaan. EU ja Yhdysvallat sopivat edistävänsä kestävästä ja inklusiivista globaalia toipumista, YK:n kestävästä kehityksen agendan viitoittamalla tavalla. Tavoitteena on, että ketään ei jätetä jälkeen, asetetaan etusijalle haavoittuvat ja marginaalissa olevat, sekä panostetaan ilmastonsuojeluun, ihmisoikeuksiin, naisten ja tyttöjen voimaannuttamiseen sekä säädyllisten työpaikkojen luomiseen.

Kaupassa ja teknologiassa otettiin positiivinen askel perustamalla EU:n ja Yhdysvaltojen kauppa- ja teknologianeuvosto (EU-US Trade and Technology Council, TTC). Tarkoituksena on koordinoita ja asettaa globaaleja standardeja. Neuvosto tähtää lisäksi mm. kahdenvälisen kaupan ja investointien kasvattamiseen, kaupan teknisten esteiden välttämiseen, sekä globaalin yhteistyön vahvistamiseen teknologiassa, digitaalisissa kysymyksissä ja hankintaketjuissa. Neuvosto tulee koostumaan aluksi erilaisista työryhmistä (mm. teknologiastandardit, ilmasto ja vihreä talous, ICT-turvallisuus ja kilpailukyky, teknologian väärinkäyttö aikomuksena polkea turvallisuutta ja ihmisoikeuksia ja vientivalvonta). Yhdysvaltojen ja EU:n kumppanuutta rakennetaan myös puolijohteiden globaaleissa hankintaketjuissa.

Kauppa ja teknologia –neuvoston rinnalle perustetaan EU:n ja Yhdysvaltojen teknologiakilpailupolitiikan dialogi (EU-US Joint Technology Competition Policy Dialogue). Lisäksi sovittiin yhteistyöstä, joka lisää tiedonjakamista kyberturvallisuuteen liittyvissä kysymyksissä. Huippukokouksessa toivotettiin tervetulleeksi yhteisymmärrys, joka oli saavutettu ns. Airbus-Boeing –kiistassa. Osapuolet sitoutuivat huippukokouksessa edistämään tasavertaisia kilpailuedellytyksiä tällä alalla, pääsemään yli pitkään kestäneistä erimielisyyksistä sekä välttämään tulevia mahdollisia käräjäoikeuksia. Kaupan alalla kirjattiin myös teräs- ja alumiinitulleista (ns. 232-tullit) sopimisesta joulukuuhun 2021 mennessä. Huippukokouksessa myös sitouduttiin yhteistyöhön datansiirtoa koskeissa kysymyksissä takaamalla turvallisen ja luotettavan rajat ylittävän dataliikenteen. Osapuolet sopivat työskentelevänsä rakentavasti WTO:n uudistamista koskeissa kysymyksissä. Osapuolet sitoutuivat reilun, kestävästä ja modernin kansainvälisen verotusjärjestelmän ylläpitämiseen sekä yhteistyöhön, jotta monikansallisten yhtiöiden verotusta koskeissa kysymyksissä löydetäisiin yhteisymmärrys G20/OECD-viitekehityksessä.

Ilmastonmuutos, ympäristö ja luonnon monimuotoisuus olivat merkittäviä keskustelunaiheita. Osapuolet sopivat yhteistyöstä vihreän kasvun ja valtamerten suojelun hyväksi. Kokouksessa päätettiin perustaa EU:n ja Yhdysvaltojen korkean tason ilmastyöryhmä (EU-US high-level Climate Action Group), jonka tehtävänä on johtaa esimerkillä nollapäästöjen saavuttamiseksi vuoteen 2050 mennessä ja toimeenpanemalla kansallisia v. 2030 tavoitteita. Osapuolet asettivat yhteiseksi tavoitteeksi ilmastoneutraalin tulevaisuuden ja oikeudenmukaisen siirtymän. Tähän tarvitaan pienempiä päästöjä, uusiutuvia energianlähteitä, puhtaan energian innovaatioita sekä vihreitä investointeja. Tässä kontekstissa osapuolet sopivat toimivansa transatlanttisen vihreän teknologian liittouman perustamiseksi (Transatlantic Green Technology Alliance) edistäen yhteistyötä vihreiden teknologioiden puolesta. EU ja Yhdysvallat ovat sitoutuneita luonnon monimuotoisuuden heikkenemisen pysäyttämiseen sitoutuen säilyttämään tai suojelemaan vähintään 30 prosenttia maailman maapinta-alasta ja 30 prosenttia valtameristä vuoteen 2030 mennessä.

Ulkopolitiikassa EU ja Yhdysvallat sitoutuivat yhteistyöhön demokraattisemman, rauhanomaisemman ja turvallisemman maailman puolesta. Samalla osapuolet sitoutuivat yhteistyöhön ja dialogiin myös niillä ulkopolitiikan aloilla, joissa heillä on erimielisyyksiä. Kiinan osalta tunnustettiin tarve jatkaa EU:n ja Yhdysvaltojen yhteistyötä, muun muassa ihmisoikeuskysymyksissä. Huippukokouksessa sovittiin myös EU:n ja Yhdysvaltojen korkean tason Venäjä-dialogin perustamisesta toimien koordinoimiseksi. Huippukokouksessa nousivat esille myös EU:n itäisen kumppanuuden maat, Länsi-Balkan, Lähi-itä, Iran, Afrikan sarvi ja Sahel, indopasifinen alue, Myanmar ja Afganistan sekä Iran. Arktisen osalta julkilausumaan saatiin viittaus alueeseen Suomen tekemän esityksen pohjalta. Arktinen halutaan säilyttää rauhan ja turvallisuuden alueena, ja Arktisen neuvoston kautta voidaan taata rakentava yhteistyö ilmastonmuutoksessa, ympäristönsuojelussa sekä kestävässä taloudellisessa kehityksessä. EU:n ja Yhdysvaltojen yhteistyö turvallisuus- ja puolustuskysymyksissä katsottiin hyvin tärkeäksi, ja sitä koskeva dialogi perustetaan. Osapuolet toimivat yhdessä EU-NATO -yhteistyön vahvistamiseksi. Huippukokouksessa sovittiin myös yhteistyöstä, jota tehdään demokratian edistämiseksi. EU ja Yhdysvaltojen on tarkoitus tehdä konkreettista yhteistyötä Yhdysvaltojen tulevan demokratiahuippukokouksen tiimoilta.

Suomen edustajat

Kokoukseen osallistuivat Yhdysvaltojen johto sekä EU:n instituutioiden edustajat

Asiakirjat

EU-US Summit Statement – Towards a renewed Transatlantic partnership

Liitteet

Viite

Asiasanat	Yhdysvallat, Transatlanttiset suhteet
Hoitaa	UM
Tiedoksi	EUE, LVM, MMM, OKM, OM, PE, PLM, SM, TEM, TULLI, VM, VNK, YM